

Ile odpowiedzialności sprzedawcy

W dniu wejścia w życie nowej ustawy o prawach konsumenta (25 grudnia 2014), zmieniły się także regulacje związane z odpowiedzialnością sprzedawcy za wady rzeczy. Jakie one są obecnie?

Ustawodawca uznał bowiem, że przy okazji zmiany przepisów konsumenckich, dokona w tym samym czasie modyfikacji zasad odpowiedzialności sprzedawcy, tak aby oba te unormowania mogły jednocześnie znaleźć zastosowanie. W niniejszym artykule przedstawione zostaną najważniejsze zmiany dotyczące rękojmi za wady fizyczne rzeczy.

W jednym kodeksie

Przepisy dotyczące wspomnianej odpowiedzialności sprzedawcy tradycyjnie zawarte były w kodeksie cywilnym, w postaci regulacji związanych z rękojmią za wady oraz gwarancją. Należy w tym miejscu przypomnieć, że od 2002 roku część tych przepisów objęta była ustawą o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej i zmianie kodeksu cywilnego, a zatem znajdowały się one poza kodeksem. Powyższe rozdzielenie tych regulacji w dwóch odrębnych aktach prawnych skutkowało niejednokrotnie problemami z ich praktycznym stosowaniem. Obecnie, tj. od dnia 25 grudnia 2014 roku, wszystkie regulacje dotyczące odpowiedzialności za wady rzeczy ujęte zostały w kodeksie cywilnym, wspomniana zaś powyżej ustawa przestała obowiązywać. Należy jednak pamiętać, że pomimo ujednoczenia przepisów zachowano do pewnego stopnia odrębność unormowań dotyczących uprawnień konsumenta.

Kiedy uznać wadę

Przechodząc do konkretów, omawiane zmiany mają charakter fundamentalny.

W przypadku rękojmi zmienia się bowiem już sama definicja wady fizycznej rzeczy. I tak, zgodnie z art. 556¹ § 1 k.c., wada fizyczna polega na niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. Rzecz sprzedana nie jest zgodna z umową w szczególności jeżeli:

- nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia;
- nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, w tym przedstawiając próbkę lub wzór;
- nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżenia co do takiego jej przeznaczenia;
- została kupującemu wydana w stanie niezupełnym.

W porównaniu z poprzednimi przepisami, definicję tę poszerzono, wyraźnie wskazano, że powyższe wyliczenie ma jedynie charakter przykładowy. Sprzedawca musi zatem liczyć się w praktyce z sytuacją, w której nabywca twierdzić będzie, że rzecz jest wadliwa pomimo, że nie zachodzi żaden z wymienionych przypadków.

Istotnym jest również, że zgodnie z nowymi przepisami, rzecz sprzedana ma wadę fizyczną także w razie nieprawidłowego jej zamontowania i uruchomienia, jeżeli czynności te zostały wykonane przez sprzedawcę lub osobę trzecią, za którą sprzedawca ponosi odpowiedzialność, albo przez kupującego, który postąpił według instrukcji otrzymanej od sprzedawcy.

Uprawnienia kupującego

W przypadku ujawnienia się wady zakupionej rzeczy, w przypadku umowy zawartej po dniu 25 grudnia 2014 roku uprawnienia nabywcy kształtować się będą następująco (art. 560 k.c.) – kupujący będzie mógł złożyć oświadczenie o obniżeniu ceny albo odstąpieniu od umowy, chyba że sprzedawca niezwłocznie i bez nadmiernych niedogodności dla kupującego wymieni rzecz wadliwą na wolną od wad (wyda nową rzecz) albo wadę usunie (naprawi rzecz).

Innymi słowy, jeżeli nabywca złoży oświadczenie o odstąpieniu od umowy (zwrot rzeczy na rzecz sprzedawcy za zwrotem zapłaconej ceny), to sprzedawca nie musi zaakceptować tego oświadczenia o ile niezwłocznie taką rzecz np. naprawi. W przypadku, gdy nie będzie w stanie jej naprawić niezwłocznie, oświadczenie kupującego o odstąpieniu od umowy staje się skuteczne. Jednakże w przypadku ponownej jej reklamacji oświadczenie nabywcy o obniżeniu ceny albo odstąpieniu od umowy będzie od razu skuteczne.

Powstaje pytanie, co będzie gdy nabywcy bardziej zależeć będzie na naprawie rzeczy lub jej wymianie, niż na obniżeniu ceny albo zwrocie pieniędzy. W takim wypadku (art. 561 k.c.) posiada on także uprawnienie, aby takie właśnie żądanie (naprawa lub wymiana) przedstawić. O ile jednak spełnienie takiego żądania przez sprzedawcę okazałoby się niemożliwe lub wymagałoby nadmiernych kosztów, nabywcy przysługuje wówczas prawo do żądania obniżenia ceny lub zwrotu pieniędzy.

Więcej czasu

Kolejną zasadniczą zmianą w nowych przepisach jest wydłużenie terminu obowiązywania rękojmi. Mianowicie, zgodnie z art. 568 § 1 k.c. sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi, jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat od dnia wydania rzeczy kupującemu (poprzednio jeden rok). Tak znaczne rozszerzenie okresu odpowiedzialności sprzedawcy za wady wynika z przeniesienia do kodeksu dotychczasowej regulacji dotyczącej wyłącznie konsumentów. Obecnie znajdzie ona jednak – co szalenie istotne - zastosowanie w wszystkich przypadkach, tj. także takich gdy nabywcą rzeczy będzie przedsiębiorca.

W przypadku gdy nabywcą rzeczy jest konsument, który po ujawnieniu się wady zażądał od sprzedawcy wymiany rzeczy lub usunięcia wady albo złożył oświadczenie o obniżeniu ceny, określając kwotę, o którą cena ma być obniżona, a sprzedawca nie ustosunkował się do tego żądania w terminie 14 dni, uważa się, że żądanie to uznał za uzasadnione. Innymi słowy milczenie sprzedawcy (brak reakcji) na wspomniane wystąpienie konsumenta oznacza automatyczne przyznanie faktu samej wadliwości rzeczy jak i obowiązku zadośćuczynienia

żądaniu konsumenta. Dla porządku przypomnieć należy w tym miejscu także nową definicję konsumenta – otóż jest nim osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zdaniem autora

Z nowej regulacji, które będą mieć niezmiernie ważne znaczenie dla przedsiębiorców, wspomnieć należy o przepisach, które dotyczą roszczenia sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej (art. 576¹ k.c.) . Chodzi tutaj o sytuację, w której sprzedawca uznał reklamację z tytułu wadliwości sprzedanej przez siebie rzeczy i poniósł w wyniku powyższego określone koszty (np. koszty wydania nowej rzeczy nabywcy). W takim wypadku, sprzedawca ten – o ile sam zakupił wcześniej tę rzecz od innego sprzedawcy - może żądać od niego naprawienia poniesionej szkody.

Odszkodowanie takie obejmuje zwrot wydatków niezbędnych w celu realizacji uprawnień nabywcy, w szczególności związanych z wymianą lub usunięciem wady rzeczy sprzedanej, jej demontażem, transportem i ponownym zamontowaniem, a ponadto kwotę, o którą została obniżona cena rzeczy oraz utracone korzyści. Istotnym jest, że roszczenie wobec poprzedniego sprzedawcy przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od daty poniesienia takich kosztów.

Zasygnalizowana w niniejszym artykule problematyka nowych regulacji dotyczących rękojmi za wady niewątpliwie ma istotne znaczenie dla przedsiębiorców, których przedmiotem działalności jest sprzedaż towarów. Doświadczenie uczy bowiem, że pierwszy okres obowiązywania nowych przepisów zawsze jest najtrudniejszy.

Autor: Łukasz Zboralski, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy